

دهستانِ اشکور
در
کوهستانِ البرز

کاظم سادات اشکوری

www.ketab.ir

تهران ۱۴۰۰

سادات اشکوری، کاظم، ۱۳۱۸	سرشناسه
دهستان اشکور در کوهستان البرز / کاظم	عنوان و نام پدیدآور
سادات اشکوری	مشخصات نشر
تهران، دانو، ۱۴۰۰.	مشخصات ظاهری
۴۳۲ ص	فروست
۶-۷-۹۵۸۱۶-۹۷۸-۶۲۲	شابک
فیبا	وضعیت فهرست‌نویسی
اشکورات	موضوع
Eshkavarat Region (Iran)	موضوع
شعر گیلکی - مجموعه‌ها	موضوع
Gilaki poetry-Collections	موضوع
DSR۲۰۰۱	رده‌بندی کنگره
۹۵۵/۲۳۲۲	رده‌بندی دیویی
۸۵۱۸۱۵۹	شماره کتابشناسی ملی
فیبا	وضعیت رکورد

دهستان اشکور در کوهستان البرز

کاظم سادات اشکوری	چاپ اول
دانو، پاییز ۱۴۰۰	شمارگان
غلامرضا کریم‌پور	طرح روی جلد
کاظم سادات اشکوری	عکس‌ها و طرح‌ها
بختیاری	حروف‌نگاری
پردیس دانش	چاپ و صحافی
سرزمین ۶۶۹۶۷۰۰۷	مراکز پخش
پیام امروز ۶۶۴۹۱۸۸۷	قیمت
۱۴۰۰۰۰ تومان	شابک
۶-۷-۹۵۸۱۶-۹۷۸-۶۲۲	

حق چاپ محفوظ است

نشر دانو

نشر دانو: تهران، خیابان ولی عصر، خیابان ابن سینا، خیابان سیزدهم، پلاک ۲۰، واحد ۸
تلفن: ۸۸۷۱۰۷۲۱
nashr_dano@yahoo.com

هرگونه استفاده از جلد و متن کتاب (اعم از: زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری، تهیه CD) بدون اجازه‌کتابی ناشر و مؤلف ممنوع است. متخلفان به‌موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان، تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

اول دفتر ۷

بخش اول

- اشکور: نام مکان یا نام طایفه‌ای ساکن در آن ۱۳
- کوه‌ها، رودها، چشمه‌ها ۱۸
- پوشش گیاهی ۲۵
- نام مکان، نشانه یا نشانی ۳۲
- پرندگان ۳۸
- آب‌وهوا ۴۴
- مسکن ۵۳
- آسیاب و آبدنگ ۷۵

بخش دوم

- جمعیت ۸۷
- کردار و رفتار—خورد و خوراک ۱۰۰
- پوشاک ۱۰۷
- گویش ۱۱۶
- نان و نان پختن ۱۲۷
- بازی ۱۳۵
- کلکناری (مداوای محلی) ۱۴۱

بخش سوم

- فعالیت‌های تولیدی و ارتباط آن با گاه‌شماری ۱۴۹
- صنایع دستی ۱۹۶

بخش چهارم

- آیین‌های نوروزی ۲۰۹

۲۱۶	توقفگاه‌های عابران
۲۲۵	آداب ماه محرم
۲۳۴	آداب ماه رمضان
۲۳۸	از ترنم پگاه تا آرامش شامگاه (آداب گذر)

بخش پنجم

۲۵۹	افسانه
۲۶۸	زایش یک افسانه
۲۸۸	ترانه
۳۵۳	مثل
۳۷۵	چیستان

بخش ششم...

۳۸۵	اوزان و مقادیر
۳۸۷	چوبدستی
۳۸۹	تیر ما سیزده
۳۹۱	عید قربان
۳۹۲	سلمانی
۳۹۲	شرکت تعاونی
۳۹۳	افسون و افسونگری
۳۹۸	به دام انداختن اسب‌ها
۴۰۰	دوره‌گردها
۴۰۲	اشاره‌ای به تغییرها
۴۰۷	تصویرها
۴۱۷	نمایه

مآخذ

کتاب‌شناسی کاظم‌سادات اشکوری

اول دفتر*

اشکور eskevar سه دهستان است: ۱) اشکور سفلا که اهالی کوهستان، در گذشته آن را «جیر ولایت» (جیر jir = پایین) می‌نامیدند؛ ۲) اشکور علیا که به آن «جور ولایت» (جور jor = بالا) می‌گفتند؛ و ۳) دهستان اشکور که دو گذشته اشکور تنکابن یا بالا اشکور نامیده می‌شد. در تقسیمات کشوری، دهستان‌های اشکور سفلا و اشکور علیا از بخش «رحیم‌آباد» شهرستان رودسر جزو استان گیلان و دهستان اشکور از بخش مرکزی شهرستان رامسر جزو استان مازندران است.

قبل از انقلاب رفت‌وآمد به دهستان اشکور بسیار دشوار بود. از شش راهی که به دهستان اشکور منتهی می‌شد، دو راه تا نیمه اتومبیل‌رو بود: راه چالکرو^۱ به «چورته cōrte»^۲ که جاده هریس و بعدها میرزا کوچک‌خان نامیده شد و راه قزوین به رودبار محمد زمانخانی. چون، در هر دو راه، نیمه‌ای که جاده نساخته بودند کوهستانی بود، از این‌رو همین‌که هوا رو به سردی می‌رفت دیگر عبور و مرور از آن‌ها به سختی امکان داشت و اغلب رفت‌وآمدها از راه «پلرود»، که در امتداد رودخانه بود، انجام می‌گرفت. اکنون، اما، سه جاده ارتباط دهستان اشکور را به شهر آسان‌تر کرده است. از این سه جاده، دو جاده همان‌ها هستند که قبل از انقلاب آن‌ها را تا نیمه ساخته بودند و ادامه را هم ساخته‌اند و سومین

* «اول دفتر» را، نخستین بار، در پیش‌گفتار «افسانه‌های اشکوربالا» از انتشارات مرکز پژوهش‌های مردم‌شناسی و فرهنگ عامه - وزارت فرهنگ و هنر، در سال ۱۳۵۲، به کار بردم و اکنون می‌بینم که مقبول افتاده است و بسیاری آن را به کار می‌برند.

۱. چالکرو، سر راه رامسر به شهسوار.

۲. چورته، دهی ست در جاده میرزا کوچک‌خان با حدود ۴۰ کیلومتر فاصله از جاده کناره دریا.

جاده‌ای است در امتداد رودخانه «پلرود» که همچنان، مثل گذشته، ایمن‌تر است و مردم، اغلب، رفت‌وآمد از این جاده را ترجیح می‌دهند.

در شمال دهستان اشکور مراتع «زورو» و «آسپه‌چان» *espe cân* قرار دارد و در جنوب آن کوه‌های «آرنگ» *ârang* و «خل‌تابار» *xol tâbâr*، که مرز اشکور و رودبارمحمد زمانخانی است. دهستان اشکور از طرف مشرق، از طریق تیغه کوهی، به دهستان دوهزار متصل می‌شود و از طرف مغرب از طریق کوه «ملیجه خونی» *malije xoni* و مرتع «تورنگ سرا» *toreng serâ* به پایین اشکور. رودی از وسط دهستان اشکور، در دره‌ای عمیق، از شرق به غرب جاری است و دهستان را به دو قسمت تقسیم می‌کند که قسمت شمالی را «خورته» *xorte* می‌گویند و قسمت جنوبی را «نسام» *nosâm*.

دهستان اشکور یازده روستا را دربر می‌گیرد:

۱. روستای «آکنه» *âkene* در ۵۰ درجه و ۳۳ دقیقه طول و ۳۶ درجه و ۳۹ دقیقه عرض جغرافیایی، بالاتر از روستای «کلایه»، در دشت کوچکی، بر فراز کوه جابخوش کرده است و با «کوه بلور» فاصله چندانی ندارد.
۲. روستای «افی» *efi* در ۵۰ درجه و ۳۶ دقیقه طول و ۳۶ درجه و ۴۲ دقیقه عرض جغرافیایی، وسط دره‌ای، قرار گرفته است که چشم‌اندازش کوه‌های مرتع «دوران» و «خشک‌سَل» است.
۳. روستای «تمل» *tomol*، مرکز دهستان اشکور، در ۵۰ درجه و ۳۳ دقیقه طول و ۳۶ درجه و ۴۱ دقیقه عرض جغرافیایی، روبه‌روی روستای «یازن» قرار گرفته است. از بالادست این ده سربالایی شروع می‌شود که در کوره‌راه‌های خاکستری‌رنگ به قله می‌انجامد.
۴. روستای «سپارده» *sepârde* در ۵۰ درجه و ۳۰ دقیقه طول و ۳۶ درجه و ۳۹ دقیقه عرض جغرافیایی، در انحنای دامنه‌ای، مقابل روستای «کیت» قرار دارد. در غرب این ده جنگلی کوچک از درختانِ مازو به چشم می‌خورد.
۵. روستای «کلایه» *kelâyê* در ۵۰ درجه و ۳۱ دقیقه طول و ۳۶ درجه و ۳۷ دقیقه عرض جغرافیایی، بالاتر از روستای «نداک»، پای کوه‌های سنگی قرار گرفته است. دامنه‌ای در غرب روستا آن را از بادهای سخت مصون می‌دارد.
۶. روستای «کیت» *keyt* در ۵۰ درجه و ۳۰ دقیقه طول و ۳۶ درجه و ۳۹ دقیقه عرض جغرافیایی، در کنار جنگلی از درختان کوتاه‌قد مازو (گونه‌ای از بلوط) قرار گرفته است. ده در شیب دره‌ای افتاده است و دشت کوچکی از پشت ده تا دامنه «بزاکو» ادامه می‌یابد.